9 Historie doplňovačky

*Historický vývoj „klasické“ první doplňovačky staré přes více jak sto let popisuje článek 22. Pro podobu této doplňovačky (obrázek vpravo) byl charakteristický „vytečkovaný“ obrazec (čtyřúhelníková políčka byla zpočátku nahrazovaná tečkami) a legenda umísťovaná vedle obrazce na příslušném řádku každého vpisovaného výrazu. Vpisovaným znakem byla pouze hláska (slabika se začala používat asi od roku 1950). Pro vpisované výrazy byl využíván směr vodorovný (svislý o mnoho let později), ve svislém směru byla tajenka označovaná zpravidla „křížky“. Pro křižování s tajenkou stačilo jen jedno písmeno každého vpisovaného výrazu. Nadpis „doplňovačka **s tajenkou**“ byl používán od samého vzniku této křížovkové úlohy (tehdy to byla samozřejmě hádanka).*

Jednotlivé vpisované výrazy této doplňovačky („vodorovné lišty“) se staly stavebním kamenem pro rámcovku (bez tajenky) a hřebenovku (s tajenkou), úlohy, ve kterých jsou použity dva směry vpisování - vodorovný a svislý.

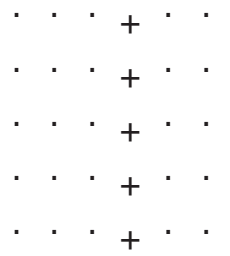

DOPLŇOVAČKA s tajenkou (1)

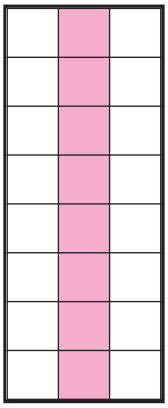

Začátek je abecedy,
nápoj tento škodí mnohdy,
dívka tímto jménem sluje,
v stromě zbytek po větvi je,
jsou to části u vozíčků,
zmije nosí při jazýčku,
opak světla nebo i dne,
hrdina je i na vojně.

Úloha z roku 1951 - vpisovaným znakem bylo zpočátku písmeno (hláska), nejkratší zaznamenaný vpisovaný výraz je třípísmenný. Legendový výraz byl hned vedle vpisovaného směru, a to na příslušné řádce, obrazec byl tudíž bez očíslování. V tomto případě autor použil pro legendu „rýmovačku“. Skládací hádanky i první křížovkové odrůdy byly bez tajenky. Pouze tato doplňovačka obsahovala od samého vzniku tajenku, která se dostala i do nadpisu úlohy.

Řešení: Abc, rum, Ada, suk, oje, jed, tma, rek - **budujeme**.

DOPLŇOVAČKA s tajenkou (2)

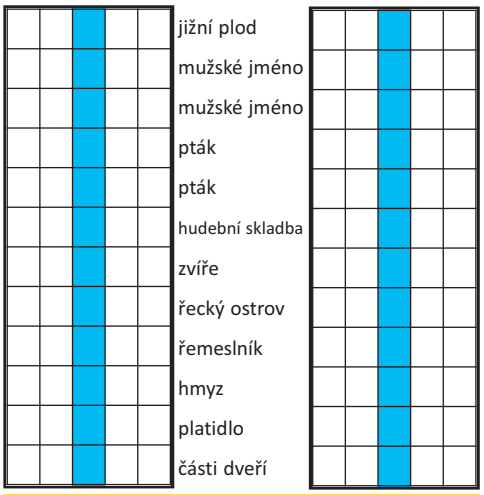

Úloha stará přes padesát let. Legenda je stejná pro obě doplňovačky. Délka samohlásek vpisovaných výrazů zatím nebyla dodržována. Jedná se o obtížnou úlohu, snad pro drtivou luštitelskou veřejnost neřešitelnou - proto řešení uvedu s časovým odstupem.

*Víte, že **(viz tajenku)** Heliactin cornuta mává křídly devadesátkrát za sekundu?*

ŠESTIPÍSMENNÁ DOPLŇOVAČKA (3)

SVISLE: 1. Bylina s žlutými květy. - **2.** Afričan. - **3.** Brodivý pták. - **4.** Lékař pracující na klinice. - **5.** Hospodářská nádoba. - **6.** Nářečně „kuřák“. - **7.** Zvyšovací posuvka (v hudbě). - **8.** Štíhlá lupenatá houba.

Pomůcka (shluky, z kterých jsou složeny vpisované výrazy)**:** KLI, KOL, KŘÍ, KŘO, KUK, KUK, KUŘ, KYB, LÁK, LÍK, LÍK, MÁK, NIK, PÍK, VÁK, ŽEK.

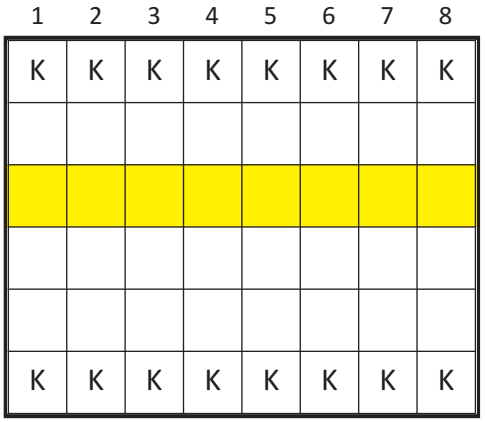

Řešení: Kulíků, křovák, kolpík, klínik, kyblík, kufřík, křížek, kukmák - **kolibřík**.

Český spisovatel

ŠESTIPÍSMENNÁ DOPLŇOVAČKA (4)

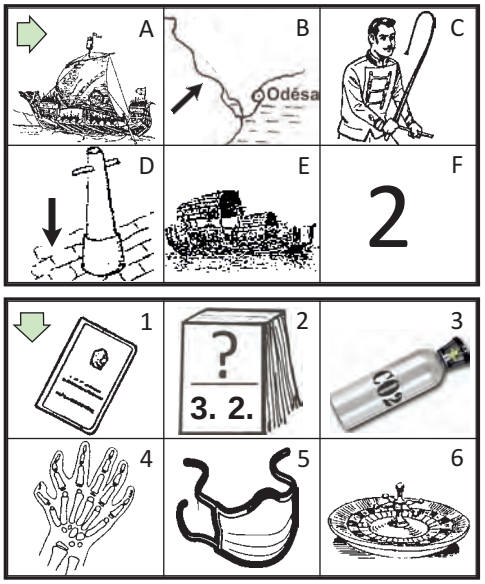

Pomůcka (výčet shluků, z kterých jsou složeny vpisované výrazy)**:** ALD, DIO, DLA, DNĚ, DOK, DOM, DON, DRA, DVO, ETA, ITA, JKA, KAR, LAD, NKA, RAR, ROU, RUL, STR, ŠKA, TÉR, XID, ŽBA, DŽU.

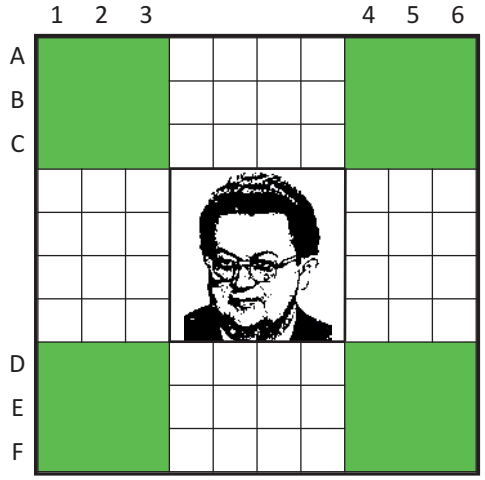

Řešení: Vodorovně - drakar, Dněstr, domtěr, dlažba, dzunka, dvojka. - Svisle - doklad, Donald, dioxid, ratita, rouška, ruleta - **Drda**.

Český akademický malíř (Jiří)

PÍSMENNÁ DOPLŇOVAČKA (5)

*Šest zobrazení pro doplňovačku vám zůstane po vyškrtání všech obrázků, které začínají a končí stejným dvoupísmenným shlukem, například **ka**rot**ka**, **ko**pýt**ko**, **ce**lni**ce** ap.*

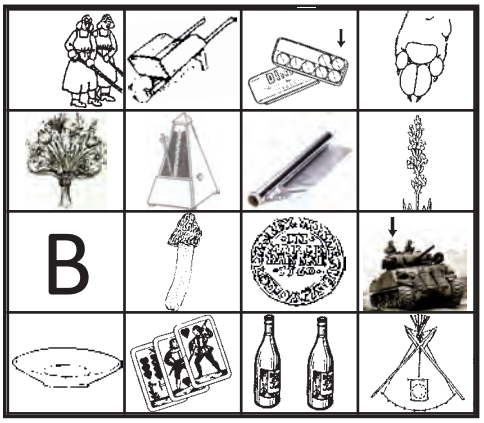

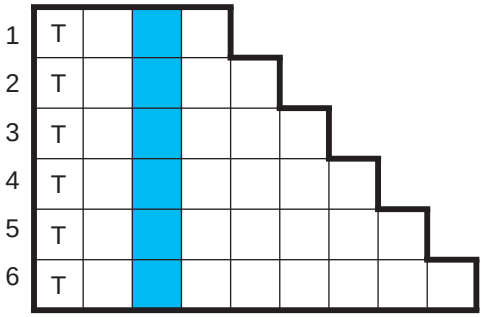

Pomůcka (výčet shluků, z kterých jsou složeny vpisované výrazy)**:** EK, ETR, IČI, KA, LÍŘ, MAR, PA, PÍ, TA, TAK, TAV, TLA, TOM, TŘÍ, TÝ.

Řešení: Tavičí, kolečko, tableta, **tlapa**, kyvtíčky, **taktometr**, alobal, levandule, labiála, kačenka, **třímarka**, tankista, **talířek**, darda, kyselky, **týpí** - **Pavlík**.

Vítěz OH 1972 v plavání
(400 m volný způsob)

PĚTIPÍSMENNÁ CIZOJAZYČNÁ DOPLŇOVAČKA (6)

*Legendové výrazy: **španělština a němčina***
*Vpisované výrazy (vodorovně): **čeština***

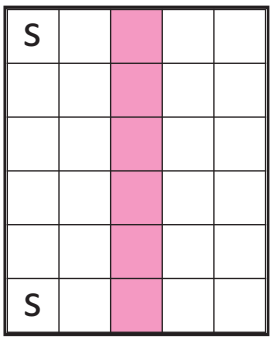

silla Sattel
rebaja Nachlass
siluro Wels
palabra Wort
soneto Sonett
siembra Saat

Pomůcka (slabiky, z kterých jsou složeny vpisované výrazy)**:** BA, LO, MEC, NET, SED, SET, SLE, SLO, SO, SU, VA, VO.

Řešení: Sedlo, slevа, sumec, slovo, sonet, setba - **Demont**.